

УДК: 316.012

DOI: <https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-18-3-427-438>

Судаков Володимир Іванович,

*доктор соціологічних наук, професор, за-
відувач кафедрою теорії та історії со-
ціології факультету соціології Київського
національного університету імені Тараса
Шевченка, 01601, м. Київ, вул. Володи-
мирська, 64/1, тел.: +38 (067) 502 86 48,
e-mail: vl_sudakov@ukr.net*

ORCID: 0000-0002-2032-1093

Судаков Владимир Иванович,

*доктор социологических наук, профессор,
заведующий кафедры теории и исто-
рии социологии факультета социологии
Киевского национального университета
имени Тараса Шевченко, 01601, г. Киев,
ул. Владимирская, 64/13, тел.: +38 (067)
502 86 48, e-mail: vl_sudakov@ukr.net*

ORCID: 0000-0002-2032-1093

Sudakov Volodymyr Ivanovich,

*Professor academic rank, Doctor of Sociological Science, Head of the Theory and History of
Sociology dpt., Faculty of Sociology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, 01601,
Kyiv, Str. Volodymyrska, 64/13, tel.: +38 (067) 502 86 48, e-mail: vl_sudakov@ukr.net*

ORCID: 0000-0002-2032-1093

АРХЕТИП СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ ТА ІДЕОЛОГІЧНА КОНФРОНТАЦІЯ СУЧАСНИХ МОДЕЛЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Анотація. Проаналізовано сутнісні характеристики архетипу соціальної справедливості як інтегративного транскультурного базису мирного співіснування людей та як специфічної конфліктогенної основи, яка зумовлює відтворення різних форм ідеологічної конфронтації між протекціоністською, ліберальною та інтерсоціетальною (глобальною) технологічними моделями соціальної політики в сучасних класово-стратифікованих суспільствах. Аргументовано, що процеси економічної, політичної та культурної глобалізації є важливими чинниками, які зумовлюють потреби наукової розробки нової теорії соціальної справедливості як пізнавального інструменту пояснення суперечностей глобальної стратифікації та глобальних соціальних нерівностей між аграрними, індустріальними та постіндустріальними суспільствами, а також як категоріальної основи модернізації

існуючих технологій соціальної політики. Підтримується позиція вчених, які намагаються використати нові ідеї “дистрибутивної справедливості” з метою розвитку спеціалізованих соціальних тем стосовно справедливості в суперечливому контексті сучасних глобалізованих міжкультурних взаємодій та комунікацій. Звернено увагу на значущість конкретизації поняття “соціальна політика”, зміст якого визначається специфічними вимірами глобального, наднаціонального та національного характеру. Ідентифіковано категоріальну основу протекціоністської, ліберальної та інтерсоціетальної технологічних моделей соціальної політики та доведено, що цим моделям притаманна спільна інтенція обґрунтування архетипного статусу соціальної справедливості. Водночас констатовано, що ці моделі, як інструменти соціального менеджменту, мають виразну популістську орієнтацію, що обмежує їх практичну значущість при вирішенні завдань демократизації соціального контролю.

Ключові слова: соціальна справедливість, архетип соціальної справедливості, соціальна політика, технологічні моделі соціальної політики, ідеологічні суперечності моделей соціальної політики, глобалізація.

АРХЕТИП СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ И ИДЕОЛОГИЧЕСКАЯ КОНФРОНТАЦИЯ СОВРЕМЕННЫХ МОДЕЛЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Аннотація. Осуществлен анализ сущностных характеристик архетипа социальной справедливости как интегративного транскультурного базиса мирного сосуществования людей, а также как специфической конфликтогенной основы, которая обуславливает воспроизводство различных форм идеологической кофронтации между протекционистской, либеральной и интерсоциетальной (глобальной) технологических моделей социальной политики в современных классово-стратифицированных обществах. Аргументировано, что процессы экономической, политической и культурной глобализации являются важными факторами, которые обуславливают потребности в научной разработке новой теории социальной справедливости как познавательного инструмента объяснения противоречий глобальной стратификации и глобальных социальных неравенств между аграрными, индустриальными и постиндустриальными обществами, а также как категориальной основы модернизации существующих технологий социальной политики. Поддерживается позиция ученых, которые пытаются использовать новые идеи “дистрибутивной справедливости” с целью развития специализированных социальных тем относительно справедливости в противоречивом контексте современных глобализированных межкультурных взаимодействий и коммуникаций. Обращено внимание на значимость конкретизации понятия “социальная политика”, содержание которого включает специфические измерения глобального, наднационального и национального характера. Идентифицирована категориальная основа протекционистской, либеральной и интерсоциетальной технологических моделей социальной

политики и доказано, что этим моделям присуща общая интенция обоснования архетипного статуса социальной справедливости. В то же время констатировано, что эти модели, как инструменты социального менеджмента, имеют четкую популистскую ориентацию, которая ограничивает их практическую значимость при решении задач демократизации социального контроля.

Ключевые слова: социальная справедливость, архетип социальной справедливости, социальная политика, технологические модели социальной политики, идеологические противоречия моделей социальной политики, глобализация.

ARCHETYPE OF SOCIAL JUSTICE AND IDEOLOGICAL CONFRONTATION OF THE CONTEMPORARY MODELS OF SOCIAL POLICY

Abstract. The analysis of the essential characteristics of the social justices archetype as the integrative transcultural basis of peaceful human coexistence and as the specific foundation of the conflict type that determinate reproduction of the different forms of ideological confrontations among of the protective, liberal and intersocietal (global) technological models of social policy in the contemporary class-stratified societies is presented in the article. Argued that the modern processes of economic, political and cultural globalization are the important factors⁶ which determinate the need to elaborate the new theory of social justices that should be the valid cognitive instruments for explanation the contradictions of the global social stratifications and of the global social inequalities among agrarian, industrial and postindustrial societies and also it should be the conceptual base for modernization of existing models of social policy. The author supports the scholars who try to use the new ideas of “distributive justice” in order to develop the specific social themes on justice under the contradictory context of the contemporary globalized intercultural relations and communications. Substantiated that the urgent research task is concretization cognitive content of the concept “social policy”. Proved that it is important to understand that under conditions of globalization the content of this concept includes the specific elements, which reflect the specific dimensions of the global, supranational and national character. It is concluded that the identification of the conceptual basis of the protective, liberal and intersocietal technological models of social policy one can regard as the scientific proven fact that these models have common intension to justification of the archetypal status of social justices. Emphasized that, as the instruments of social management, these models have strong populist orientation and manipulative influence and this circumstance is a factor that restricts their practical efficiency as the means for democratization the mechanisms of social control.

Keywords: social justice, archetype of social justice, social policy, technological models of social policy, ideological contradictions among the models of social policy.

Постановка проблеми. На перший погляд концептуальна проблема, яка відображує взаємозв'язок між принципами соціальної справедливості та соціальної політики, видається доволі простою через самоочевидність її змісту. Беручи до уваги прагматичний аспект цієї проблеми, неважко помітити, що теоретичні інтерпретації принципу соціальної справедливості не просто як абстрактного соціального ідеалу досягнення демократичного суспільного порядку та соціального консенсусу, а як регулятивного принципу суспільних відносин, виразно вказують на архетипний статус соціальної справедливості. Тому у більшості випадків вчені та політики визначають соціальну справедливість як фундаментальний стимул індивідуальної та колективної самореалізації, а також визначають цей архетип як ціннісну транскультурну основу людського життя.

Як сутнісний конститутивний елемент “практичного сенсу” мирного співіснування людей, соціальна справедливість є також специфічною ідеологічною архетипною основою, яка спонукає людей реалізувати свій діяльнісний потенціал у суспільстві, де вони проживають. Саме тому люди активно борються за встановлення соціальної справедливості, декларуюючи свої різноманітні запити та претензії до спеціалізованих інститутів влади, які формулюють, пропонують та впроваджують певні моделі соціальної політики. Проте, як відомо, сьогодні суперечності глобальної соціальної стратифікації та глобальних соціальних нерівностей між аграрними, індустріальними та

постіндустріальними суспільствами спричинюють появу та відтворення різних форм ідеологічної конфронтації існуючих сучасних моделей соціальної політики. Такі ідеологічні конфронтації відображають цілком певні теоретичні та практичні труднощі ефективного вирішення основних проблем людського співіснування та сталого розвитку: освіти; охорони здоров'я; соціального страхування, соціального забезпечення, гарантій трудових прав, регулювання ринкових відносин, розподілу соціальних благ та пільг, гендерної рівності тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Насамперед слід зазначити, що загальний зміст сучасних досліджень проблеми соціальної справедливості відображає ситуацію щодо необхідності створення нової фундаментальної теорії справедливості. Ліберальні, соціалістичні та консервативні теорії справедливості на сьогодні являють собою певну систему світоглядної аргументації та концептуальних положень стосовно соціальної справедливості як бажаного стану соціальної рівності в аспектах посилення демократизації та гуманізації суспільного життя. Незважаючи на те, що у фундаментальних дослідженнях Дж. Ролса [1], Ф. Хайєка [2], М. Вальцера [3], Р. Нозіка [4] були запропоновані і обґрунтовані нові ідеї “дистрибутивної справедливості”, у своїх працях останнього часу дослідники намагаються розробити специфічні соціальні теми стосовно справедливості в суперечливому контексті сучасних глобалізованих міжкультурних відносин та комунікацій [5–8]. Зокрема,

монографія К. Соррелс “Міжкультурна комунікація, глобалізація та соціальна справедливість” [7] являє собою інноваційне аналітичне дослідження транскультурної природи соціальної справедливості. М. Сендел також підкреслює необхідність дослідження в сучасних ліберальних суспільствах комунікативних засад соціальної справедливості з урахуванням пріоритету захисту прав і свобод людини над зростаючими вимогами поліпшення досягнутого рівня загальних благ [9, с. 185–218].

У фундаментальній праці Д. Норта, Дж. Волліса та Б. Вайнгеста “Насильство та суспільні порядки. Концептуальна структура для інтерпретації описаної історії людства” [10] архетип соціальної справедливості досліджується як глобальна проблема двох різних моделей соціального порядку — “закритого соціального порядку” та “відкритого соціального порядку”. З точки зору авторів зазначеної праці, соціальні суперечності між цими моделями є основними джерелами насильства, які необхідно долати шляхом запровадження ефективної соціальної політики.

Загальновідомо, що соціальна політика є важливим інституціональним механізмом соціальної інтеграції та соціальної солідарності [15]. Як технологічний інструмент соціального менеджменту та публічного урядування, соціальна політика має специфічну цільову спрямованість, яку люди зазвичай розуміють як практичне встановлення прогресивних форм соціальної інклюзії на основі певних апробованих консенсусних норм соціальної справедливості.

Проте, доцільно також погодитися і враховувати думку тих вчених, які вважають, що в сучасних класово-стратифікованих суспільствах різні технологічні моделі соціальної політики функціонально підтримують конфліктні процеси соціальної ексклюзії та соціальної нерівності [11–14]. І ця обставина є важливою для науковців, які намагаються вивчати ідеологічні суперечності між сучасними технологічними моделями соціальної політики — протекціоністської, ліберальної та інтерсоціальної (глобальної) [15–19].

Мета статті — проаналізувати сутнісні характеристики архетипу соціальної справедливості як інтегративної основи мирного співіснування людей та як специфічної конфліктогенної основи, що відтворює різні форми ідеологічної конфронтації між протекціоністською, ліберальною та інтерсоціальною технологічними моделями соціальної політики в сучасних класово-стратифікованих суспільствах.

Виклад основного матеріалу. Насамперед, важливо підкреслити, що поширені в середовищі науковців концептуальні положення стосовно наукового розуміння архетипного статусу соціальної справедливості, мають слабку концептуальну аргументацію. Однак, незважаючи на цю обставину, ці положення слід розглядати як важливі пізнавальні інтенції науково-теоретичної свідомості багатьох вчених, які намагаються подолати існуючу простоту традиційного наукового дискурсу про соціальну справедливість як про бажаний стан соціальної солідарності, шляхом створення умов посилення

рівності громадян, демократизації та гуманізації суспільного життя. Вочевидь, що подолання застарілих стереотипних уявлень про соціальну справедливість загалом є складним завданням, про що доволі переконливо засвідчує сам факт відсутності загальноновизнаної фундаментальної теорії справедливості.

Тому і зусилля, які спрямовані на розробку та розвиток нової теорії справедливості, сьогодні слід сприймати як перспективне інноваційне дослідницьке завдання. Певним чином науковий пошук у цьому напрямі може бути пов'язаний з формулюванням основних концептуальних координат відповідної теоретичної роботи. “Що являє собою теорія справедливості?” “Яким є концептуальне ядро цієї теорії?” Вочевидь, варто підкреслити, що у фундаментальному дослідженні “Теорія справедливості” Джон Ролс доводить, що ця теорія має бути спеціалізованим пізнавальним інструментом пояснення конкретних принципів регулювання діяльності соціальних інститутів як “базових структур” суспільства. Він зазначає: “Справедливість — є виправданням самого існування соціальних інститутів, подібно істині в системі мислення. Теорія, навіть у випадках коли вона здається досконалою і раціональною, має бути відкинута, якщо вона є фальшивою; так само закони й інститути незалежно від того, наскільки вони є ефективні та добре організовані, мають бути реформовані, якщо вони є несправедливими” [1, с. 3].

Таке абстрактне розуміння пізнавального статусу теорії справедливості слід вважати доволі супе-

речливим. Наприклад, Ф. Хайек стверджує, що теорія справедливості на нинішньому етапі її розвитку не має об'єктивних епістемологічних стандартів. Тому вона скоріш є “міражем соціальної справедливості”, оскільки смислові характеристики абстрактних управлінських інституціональних правил справедливості реально ігнорують систему “приватних інтересів, зміст яких залишається невідомим” [2, с. 11]. Г. Еспін-Андерсен також намагається аргументувати позицію, згідно з якою необхідності та потреби в теорії справедливості просто не існує — без неї вчені можуть легко організувати наукове дослідження, зосереджуючи свій науковий інтерес на емпіричному вивченні специфічних, історично мінливих “мотивів” “інтересів” та “елементів” соціальної справедливості [14, с. 75–78].

Причини таких нігілістичних позицій, з нашої точки зору, можна пояснити наочним емпіричним фактом, що реалізовані програми соціальної політики в різних країнах світу визнаються вченими як неефективні, оскільки в цих програмах зазвичай підриваються як патерналістські, так і ліберальні засади соціальної справедливості. У результаті такої ситуації, як зазначають Р. Дарендорф [11, с. 141–165] і У. Бек [12], виникають “нові соціальні конфлікти” і новий “світ ризику”, тому що “ми стаємо глобальною спільнотою загроз” [12, с. 4]. Вочевидь, що економічні, політичні та культурні тенденції глобалізації визначають основні чинники, що зумовлюють необхідність розробки інноваційної теорії соціальної політики за межами державно-тери-

торіального устрою сучасного суспільного життя.

Ось чому науковцям важливо запропонувати конструктивне вирішення проблеми розширення концептуальних меж сучасної теорії соціальної політики як спеціалізованого інструменту наукового розуміння зв'язку між принципами соціальної справедливості та соціальної відповідальності. Тому загалом слід погодитися з Дж. Ролсом, який підкреслює, що соціальна політика має бути “справедливою, чесною і відповідальною”, оскільки без цих цінностей соціальна політика не стане основою консенсусної інтеграції в аспектах забезпечення рівних свобод громадян і збереження певного рівня соціальної нерівності і владних відносин між ними “лише в результаті компенсації вигоди для усіх” [1, с. 14–15].

Доцільно визнати, що така постановка проблеми суттєво актуалізує два складних дискусійних питання: 1) чи завжди соціальна політика має бути соціально відповідальною; 2) якою мірою вона слугує як засіб обґрунтування соціальної справедливості.

Важливо врахувати наступні три обставини. По-перше, глобальна економічна конкуренція між країнами вже зараз спонукає їх до суттєвого зменшення загального обсягу бюджетних коштів, що виділяються на соціальний захист з метою підвищення конкурентоспроможності національних економік. По-друге, міграція економічно активного населення об'єктивно створює прецеденти стихійного перерозподілу доходів між державами, що обмежує економічні

можливості окремих країн здійснювати ефективну політику соціально-го забезпечення громадян. По-третє, глобальні ринки праці та капіталу призводять до виникнення впливових наднаціональних силових структур, діяльність яких може загрожувати соціальним правам громадян на національному рівні.

Ці обставини, на наш погляд, також намагаються ретельно дослідити Б. Дікон і П. Стаббс, які стверджують, що на сьогодні поняття “соціальна політика” має принаймні три концептуальні виміри: 1) глобальний; 2) наднаціональний; 3) національний (регіональний) [16].

На жаль, ці вчені не повною мірою роз'яснюють пізнавальний зміст термінів “глобальний”, “наднаціональний” та “національний”, які вони використовують як засіб ідентифікації різних типів соціальної політики, звертаючи увагу на проблему, “яким чином окремі поля політики стають глобалізованими” [16, с. 6]. Водночас, цілком можливо погодитися з таким підходом, якщо врахувати, що основними суб'єктами будь-яких типів соціальної політики є глобальні, наднаціональні та національні інститути та організації влади. Безумовно, ці інституції та організації певним чином прагнуть встановлювати та розвивати між собою різноманітні комунікації. Однак, у тих випадках, коли ми намагаємося досліджувати та оцінювати ресурсну базу соціальної політики, яку запроваджують глобальні, наднаціональні та національні інститути влади, можна доволі легко помітити та визначити ситуації зіткнення та наявності певних ідеологічних конфронтацій трьох

поширених сучасних технологічних моделей соціальної політики.

Важливо підкреслити, що кожна з цих моделей має специфічні пізнавальні та ідеологічні основи. Тому, звертаючи увагу на дану обставину, вважаємо доцільним та корисним здійснити певну ідентифікацію концептуальних засад цих моделей.

1. *Протекціоністська модель соціальної політики.* Слід зазначити, що значне коло сучасних вчених-теоретиків вважають, що концептуальне поле наукової теорії соціальної політики має бути віддаленим від соціальної драми ринкових реалій індивідуального і колективного життя. Отже, різні сфери та напрями теоретичної роботи мають бути пов'язані зі змістом таких категорій та понять, як *“рівність”*, *“соціальна справедливість”*, *“обмежені ресурси”*, *“неринковий розподіл благ та пільг”*, *“інституціональні системи соціальних послуг”*, *“соціальне забезпечення”*, *“держава добробуту”*. Таким чином, загальна технологічна спрямованість протекціоністської моделі соціальної політики має відбивати неринковий сегмент життя людей як громадян окремих держав. Цей специфічний сегмент суспільного життя, як вважає М. Вальцер, є функціонально автономним і тому відтворює себе поза існуючими флуктуаціями вільних ринків товарів, праці та капіталу. Він радить ідентифікувати і досліджувати різні *“сфери справедливості”* як основний об'єкт теорії соціальної політики, оскільки *“справедливість — це результат конструктивної діяльності людей і є сумніви у тому, що реальне утвердження справедливості є можливим, керуючись лише*

деяким однобічним, наперед визначеним способом” [3, с. 6].

2. *Ліберальна (активна) модель соціальної політики.* У своєму можливому гуманістичному виразі та формі ця технологічна модель сьогодні найбільш яскраво представлена в теорії людського розвитку. Базова аксіома цієї теорії полягає в тому, що *“розвиток”* має сприяти формуванню реальних можливостей для людей діяти таким чином, аби вони були в змозі самостійно обирати свій спосіб життя і власними силами створювати індивідуальну основу самозахисту, оскільки *“замість пріоритету благ, повинен утверджуватись пріоритет прав людини”* [4, с. 6; 2; 9]. У такій концептуальній перспективі основними категоріями ліберальної моделі соціальної політики є: 1) *“продуктивність”* — здатність людей постійно збільшувати свої доходи, економічний добробут і працювати за грошову винагороду; 2) *“рівність”* — відсутність соціальних обмежень, пов'язаних із статтю, расою, національністю, класовою приналежністю, походженням, місцем проживання, рівнем добробуту та інших чинників, які перешкоджають можливостям повноцінної індивідуальної участі в економічному та політичному житті; 3) *“стійкість”* — вираження принципу *“універсалізму прав людини”*, згідно з яким доступ до ресурсів і справедливий розподіл спільних благ має здійснюватися з врахуванням інтересів не лише активно діючих, але й майбутніх поколінь; 4) *“повноваження”* — створення стимулів для повноцінної участі людей у процесах прийняття рішень та в усіх інших процесах, які сприя-

ють покращенню їхнього добробуту; 5) “*приватні та державні витрати*” — ресурсна база для реалізації необхідних програм персоніфікованої (адресної) соціальної політики.

3. *Интерсоцієтальна (глобальна) модель соціальної політики.* У своїх базових концептуальних координатах ця технологічна модель загалом є орієнтованою на врахування впливу конкретних соціальних викликів, які зумовлені економічною, політичною та культурною глобалізацією. Тому цілком можливо погодитися з Б. Діконом і П. Стаббсом, які стверджують, що модель “глобальної соціальної політики” ґрунтується на “багатосторонньому комплексі” (multylateralism complex), який відображає “територію поступового зміцнення впливу глобального управління, множинність соціальних суб’єктів, а також і певного кола процесів, які специфічним чином поєднуються між собою непередбачуваними шляхами та способами” [16, с. 8]. Важливо підтримати загальну наукову позицію П. Кеннета [17] щодо наукової основи нової глобальної “інтегрованої теорії соціальної політики”, яка має базуватися на порівняльному крос-національному аналізі (comparative cross-national analysis). На думку дослідниці, реалізація саме такого типу аналізу, сприятиме формуванню нового розуміння сучасних ціннісних принципів неоліберальної ідеології “соціального благополуччя”, “дистрибутивної справедливості” та “держави добробуту”. Концептуальну структуру інтерсоцієтальної (глобальної) технологічної моделі соціальної політики, з урахуванням результа-

тів проведення крос-національного аналізу, як вважає П. Кеннет, мають утворювати такі фундаментальні категорії: 1) “*нерівність*” — процес, що відображає різні соціальні наслідки соціальної стратифікації; 2) “*поляризація*” — специфічний процес фіксації екстремальних характеристик існуючих нерівностей; 3) “*бідність*” — інституціонально визначені мінімальні норми рівнів споживання, нижче яких людям неможливо підтримувати своє фізичне існування; 4) “*соціальна ексклюзія*” — процес обмеженої соціальної автономії різних соціальних суб’єктів: тобто, систематичне зниження можливостей використання окремими особами і групами, які прагнуть до поліпшення свого добробуту, обмежених дефіцитних ресурсів; 5) “*злочинна інтеграція*” (perverse integration) — комплекс соціальних наслідків розвитку глобалізованої кримінальної економіки інформаційного капіталізму, що спричинює збільшення обсягів нелегального розподілу доходів між членами багатих і бідних соціальних груп, які різними способами використовують можливості і шанси глобалізації [17, с. 8–9].

Беручи до уваги здійснену нами спробу ідентифікації концептуальних засад трьох поширених технологічних моделей соціальної політики, цілком можливо дійти висновку, що кожна з означених моделей має специфічну ідеологічну спрямованість, яка є виразом різних інтенцій, загалом спрямованих на здійснення обґрунтування архетипу соціальної справедливості. Однак, важливо враховувати, що в сучасних класово-стратифікованих суспільствах

ці моделі, як доводить В. Лапіна, реально захищають стратегію елітарного надмірного споживання [6, с. 164–165]. Саме тому інструментами соціального управління існуючі технологічні моделі соціальної політики мають виразну популістську орієнтацію та потужний маніпулятивний вплив на людей. І цей виразний популізм є значущою підставою усвідомлення, згідно з якими “зараз є хибною думка, що соціальна політика може бути надійним інструментом соціального контролю” [15, с. 4].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Реалізований у даній статті аналітичний підхід, загалом демонструє необхідність розвитку нових наукових досліджень сутнісних ознак архетипу соціальної справедливості як інтегративного транскультурного базису мирного співіснування людей та як специфічної конфліктогенної основи, яка зумовлює відтворення різних форм ідеологічної конфронтації між протекціоністською, ліберальною та інтерсоціальною (глобальною) технологічними моделями соціальної політики в сучасних класово-стратифікованих суспільствах.

Сучасні процеси економічної, політичної та культурної глобалізації є важливими чинниками, які обумовлюють потреби наукової розробки нової теорії соціальної справедливості як пізнавального інструменту пояснення суперечностей глобальної стратифікації та глобальних соціальних нерівностей між аграрними, індустріальними та постіндустріальними суспільствами, а також як концептуальної основи модернізації

існуючих технологічних моделей соціальної політики.

Актуальним дослідницьким завданням є конкретизація пізнавального змісту поняття “соціальна політика”, який визначається специфічними вимірами глобального, наднаціонального та національного характеру.

Здійснена автором ідентифікація категоріальних засад протекціоністської, ліберальної та інтерсоціальної технологічних моделей соціальної політики загалом засвідчує як науково доведений факт, що цим моделям притаманна спільна інтенція обґрунтування архетипного статусу соціальної справедливості. Однак, як інструменти соціального управління, ці моделі мають виразну популістську орієнтацію і маніпулятивний вплив, і ця обставина є чинником, що обмежує їх практичну ефективність при вирішенні завдань демократизації механізмів соціального контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Rawls J.* A Theory of Justice / John Rawls. — New York; Oxford univ. press, 1973. — 607 p.
2. *Hayek F. A.* Law, Legislation and Liberty. — Vol. II: The Mirage of Social Justice / Friedrich August. A. Hayek. — Chicago: The Univ. of Chicago press, 1976. — 210 p.
3. *Walzer M.* Spheres of Justice. A Defense of Pluralism and Equality / Michael Walzer. — New York: Basic books, 1983. — 345 p.
4. *Nozick R.* Anarchy, State and Utopia / Robert Nozick. — Padstone, Corwill: Blacwell Publ., 2003. — 367 p.

5. Theorizing of intercultural communication / W. Gudykunst (ed). — Thousand Oaks, California: Sage publ., 2005. — 480 p.
6. *Afonin E. A., Martynov A. Y.* Archetypes of the sociocultural conflicts: from modern to postmodern / A. E. Afonin, A. Y. Martynov // Public management. — 2017. — № 3 (8). — P. 17–32.
7. *Sorrels K.* Intercultural communication, Globalization and Social Justice / Kathryn Sorrels. — Thousand Oaks, California: Sage publ., 2013. — 290 p.
8. *Lapina V. V.* Over-consumption archetype globalization as a new source of social conflicts and social tension / V. Lapina // Public management. — 2017. — № 3 (8). — P. 158–166.
9. *Sandel M. J.* Liberals and Limitations of Social Justice. — 2-nd ed. / Michael Sandel. — Cambridge: Cambridge univ. press, 1998. — 234 p.
10. *North D. C., Wallisd J. J., Waingast B. B.* Violence and Social Orders. A conceptual framework for interpreting recorded human history / D. C. North, J. J. Wallisd, B. B. Waingast. — New York: Cambridge univ. press, 2013. — 320 p.
11. *Dahrendorf R.* The Modern Social Conflict. The Politics of Liberty // Ralf Dahrendorf. — Berkley and Los Angeles: Univ. of California press, 1990. — 219 p,
12. *Beck U.* World at Risk / Ulrich Beck. — London: SAGE Publ., 2009. — 226 p.
13. *Habermas J.* The Divided West / Jurgen Habermas. — Cambridge ; Polity press, 2006. — 224 p.
14. *Esping-Andersen G.* Two societies, one sociology and no theory / Gosta Esping-Andersen // The British Journal of Sociology. — Vol. 51, issue 1. — January/March 2000. — P. 58–78.
15. Social Policy: Theories, Concepts and Issues / ed. by M. Lavette, A. Prat — 3^{ed}. — London. : Sage, 2006. — 325 p.
16. *Deakon B. Stubbs P.* Global social policy studies / Bob Deakon, Paul Stubbs. // Global social policy. — 2013. — № 1 (13). — P. 5–23.
17. *Kennett P.* Comparative Social Policy: Theory and Research / Patricia Kennett. — Buckingham, Philadelphia: Open univ. press, 2001. — 189 p.
18. *Archer M.* The sociological approach to the tension between equality and social inequality / Margaret Archer. // The Study of the Tension between Human Equality and Social Inequalities. From the Perspectives of the Various Social Sciences. — Vatican city: Academy of Political Sciences, 1996. — Acta 1. — P. 81–99.
19. *Atkinson A. B.* Social exclusion, Poverty and Unemployment / Anthony Atkinson. // Exclusion, Employment and Opportunity / A. B. Atkinson and J. Hills eds. — London: School of Economic and Political Science, 1998. — P. 1–20.

REFERENCES

1. *Rawls J.* A Theory of Justice / John Rawls. — New York; Oxford univ. press, 1973. — 607 p.
2. *Hayek F. A.* Law, Legislation and Liberty. — Vol. II: The Mirage of Social Justice / Friedrich August. A. Hayek. — Chicago: The Univ. of Chicago press, 1976. — 210 p.
3. *Walzer M.* Spheres of Justice. A Defense of Pluralism and Equality / Michael Walzer. — New York: Basic books, 1983. — 345 p.
4. *Nozick R.* Anarchy, State and Utopia / Robert Nozick. — Padstone, Corwill: Blacwell Publ., 2003. — 367 p.
5. Theorizing of intercultural communication / W. Gudykunst (ed). — Thousand Oaks, California: Sage publ., 2005. — 480 p.
6. *Afonin E. A., Martynov A. Y.* Archetypes of the sociocultural conflicts: from

- modern to postmodern / A. E. Afonin, A. Y. Martynov // Public management. — 2017. — № 3 (8). — P. 17–32.
7. *Sorrels K.* Intercultural communication, Globalization and Social Justice / Katryn Sorrels. — Thousand Oaks, California: Sage publ., 2013. — 290 p.
 8. *Lapina V. V.* Over-consumption archetype globalization as a new source of social conflicts and social tension / V. Lapina // Public management. — 2017. — № 3 (8). — P. 158–166.
 9. *Sandel M. J.* Liberals and Limitations of Social Justice. — 2-nd ed. / Michael Sandel. — Cambridge: Cambridge univ. press, 1998. — 234 p.
 10. *North D. C., Wallisd J. J., Waingast B. B.* Violence and Social Orders. A conceptual framework for interpreting recorded human history / D. C. North, J. J. Wallisd, B. B. Waingast. — New York: Cambridge univ. press, 2013. — 320 p.
 11. *Dahrendorf R.* The Modern Social Conflict. The Politics of Liberty // Ralf Dahrendorf. — Berkley and Los Angeles: Univ. of California press, 1990. — 219 p.
 12. *Beck U.* World at Risk / Ulrich Beck. — London: SAGE Publ., 2009. — 226 p.
 13. *Habermas J.* The Divided West / Jurgen Habermas. — Cambridge ; Polity press, 2006. — 224 p.
 14. *Esping-Andersen G.* Two societies, one sociology and no theory / Gosta Esping-Andersen // The British Journal of Sociology. — Vol. 51, issue 1. — January/March 2000. — P. 58–78.
 15. *Social Policy: Theories, Concepts and Issues* / ed. by M. Lavette and A. Prat — 3^{ed}. — London.: Sage, 2006. — 325 p.
 16. *Deakon B.* Stubbs P. Global social policy studies /Bob Deakon, Paul Stubbs. // Global social policy. — 2013. — № 1 (13). — P. 5–23.
 17. *Kennett P.* Comparative Social Policy: Theory and Research / Patricia Kennett. — Buckingham, Philadelphia: Open univ. press, 2001. — 189 p.
 18. *Archer M.* The sociological approach to the tension between equality and social inequality / Margaret Archer. // The Study of the Tension between Human Equality and Social Inequalities. From the Perspectives of the Various Social Sciences. — Vatican city: Academy of Political Sciences, 1996. — Acta 1. — P. 81–99.
 19. *Atkinson A. B.* Social exclusion, Poverty and Unemployment / Anthony Atkinson. // Exclusion, Employment and Opportunity / A. B. Atkinson and J. Hills eds. — London: School of Economic and Political Science, 1998. — P. 1–20.